

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ „НЕОФИТ РИЛСКИ“
ФАКУЛТЕТ „ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ, ЗДРАВНИ ГРИЖИ И СПОРТ“
КАТЕДРА „МЕДИКО-СОЦИАЛНИ НАУКИ“

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд на тема „Крос-културно сравнение на обучението по социална работа в България и Румъния”

автор Весела Стойчева Иванова, докторант към катедра „Медико-социални науки”,
факултет „Обществено здраве, здравни грижи и спорт”,
Югозападен университет „Неофит Рилски”, гр. Благоевград
за присъждане на образователна и научна степен „Доктор”
по докторска програма „Организация и управление на социалните дейности”

Научен ръководител: проф. д-р Васка Славчева Станчева-Попкостадинова

Рецензент: доц. д-р Виктория Бойкова Сотирова

Характеристика и анализ на дисертационния труд

Актуалност на проблема

„Крос-културно сравнение на обучението по социална работа в България и Румъния“ е дисертабилна тема, в която обстойно се проучва развитието на социалната работа и обучението на социални работници в две източно европейски страни. Получените резултати и направени изводи от проведеното теоретично и емпирично крос-културно изследване разкриват липсата на „сравнителни проучвания“ в областта на социалното дело и в частност на „обучението по социална работа“ между България и Румъния. Важен за теорията и практиката е задълбочения анализ на „мотивацията за

прием в университет и за избор на специалност в двете страни“, както и степента на „удовлетвореността от обучението“.

С убеденост Весела Иванова защитава тезата, че „образованието по социална работа не може да разреши самостоятелно настоящите кризи, пред които сме изправени“, но „може да бъде част от решението“, разкривайки и „използвайки своя научен потенциал за създаване на интер- и трансдисциплинарно знание – в посока на устойчивост и мир, на които бъдещите поколения имат право“ (кор. моя).

Значимостта на темата се потвърждава от получените и обстойно анализирани емпирични данни, които според докторантката ще:

- „допринесат за по-доброто разбиране на системите за обучение по социална работа в България и Румъния“;
- „послужат за разработването на по-ефективни практики за обучение в тези страни“;
- „дадат представа за предизвикателствата и възможностите, пред които е изправено образованието по социална работа в межкултурен контекст“.

Структура и обем

Представеният за рецензиране дисертационен труд е в обем 149 страници съставен от: увод; три глави; основни изводи; заключение; приноси; публикации на автора и участия в научни форуми; списък на използваната литература и приложения. Трудът е онагледен с 43 таблици и 12 фигури. Представени са 4 приложения.

В *увода*, Весела Иванова синтезирано извежда: връзката между историческото развитие на социалната работа, обучението на помагачи специалисти, целта, методите и структурата на разработката.

В първа глава кратко и сбито е представен теоретичен обзор, в който хронологично се:

- проследява историята и обучението по социалната работа и „осигуряване на качеството във висшето образование“ в България и Румъния;
- синтезират проучвания за „обучението по социална работа“ и избор и „мотивация за избор“ на професията социален работник.

Главата завършва със заключение, в което авторката на база контент анализ на множество научни публикации „потвърждава“, липсата на „проучвания, насочени към потребителите на услуги и подготовката на специалистите на ниво университет“,

заявявайки, че не са провеждани сравнителни изследвания за двете страни по „отношение на обучението по социална работа“.

Макар и кратки, представените части са свързани и обусловени и са базисна основа, върху която да се надградят елементите на разработката и да доведат до положителен резултат. Весела Иванова показва добри умения за анализ и тълкуване на специализираната литература по разглежданата тема.

Методологията на проучването е представена във втора глава.

Обект на изследване в дисертационния труд са „учебни планове, студенти и преподаватели“, а предмет на проучването е „обучението по социална работа в България и Румъния“.

Основната хипотеза, която е застъпена и се защитава в представения труд е, че „има съществени разлики в обучението по социална работа в България и Румъния“.

Представената хипотеза кореспондира с поставената основна цел – да се „проучи и сравни обучението по социална работа в България и Румъния“. За постигането ѝ се извеждат и реализират четири задачи, представящи изследователската същност на проучването.

Надеждна е методологията на научното изследване и е в тясна връзка и зависимост от една страна с обекта и предмета на изследването, а от друга с изведената цел и поставени задачи. Емпиричните данни се набират чрез:

➤ Количествено проучване сред студенти – на база разработени въпросници „идентични“ за двете страни:

- ✚ България (работен език български) – „специалност „Социални дейности“, професионално направление 3.4, ОКС „Бакалавър" (I, II, III, IV курс)“;
- ✚ Румъния (работен език английски) – „студенти от специалност *asistență socială* (социална работа) в ОКС „Бакалавър" (I, II, III)“.

Събраните емпирични данни са обработени с:

- ✓ „факторен анализ (Principal components)“;
- ✓ „t-тест за независими извадки, ANOVA (One-Way ANOVA)“;
- ✓ „параметрични тестове за множествени сравнения (Post Hoc Multiple Comparisons)“;
- ✓ „техники за линейна регресия“.

- Качествено изследване от проведени полуструктурирани интервюта на 32 преподаватели по социална работа – разпределени както следва: 21 – България и 11 – Румъния.

За анализът на събраната от интервютата информация е използван качествен контент анализ на изведени и категоризирани две области: „специфика на обучението“ и „предизвикателства пред обучението по социална работа“.

Получените резултати „не потвърждават изцяло формулираната хипотеза“, но оправдават смисъла на изведената изследователска цел.

Осведоменост по проблематиката

Литературната справка на дисертационния труд включва 172 заглавия на специализирана литература: *31 на кирилица*: 5 – нормативни документа; 1 – електронен сайт; 25 – статии, книги, монографии; *141 чуждоезикови*: 1 – нормативен документ; 3 – електронни сайта; 137 – статии, книги, монографии. Библиографията е структурирана съгласно регламентираните изисквания. Наблюдава се коректност в представяне на цитиранията. Използвани са съвременни публикации. Налице е добро познаване на научните постижения в областта на социалната работа, в частност обучението по социална работа в България и Румъния, което е видно както от подбора на литературните източниците на информация, така и от способността на докторанта да синтезира и систематизира научни познания.

Научни и научно-приложни резултати

Представените и анализирани данни от проведеното проучване са значими както за теорията, така и за практиката и са в основата на изведените двадесет и пет изводи.

Единственото към настоящия момент крос-културно сравнение на обучението по социална работа, проведено в две източно европейски държави – България и Румъния е „трамплин“ за нови за теорията и практиката проучвания и предпоставка за настоящи и бъдещи промени, които ще доведат до повишаване ефективността на обучение по социална работа.

Публикации на докторанта

Представени са публикации и участия във форуми, отговарящи на изискванията на наукометричните показатели, както следва: *5 публикации* в списания и участия в научни форуми, от които *3 самостоятелни* и *2 в съавторство*. От тях: 1 в сборник; 2 публикувани пълни доклада от конференция; 1 в Encyclopedia of Social Work. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780199975839.013.1493>; 1 е под печат.

Публикациите са пряко свързани с дисертационния труд.

Значимите за теорията и практиката научни трудове, публикувани в авторитетни печатните издания ще бъдат в помощ и подкрепа както на академичната общност, така и на работещите в социалния сектор.

Автореферат на дисертационния труд

Представеният автореферат отговаря на изискванията. Съдържа основните части на дисертационния труд: съдържание, систематизирано изложени работни части – теоретична, емпирично-аналитична, изводи, справка за приносите, публикации.

Научни и научно-приложни приноси

Проведеното сравнително научно изследване дава основание на докторант Весела Иванова да изведе **6 приноса** с научен и практически характер, разкриващи значимостта на проведеното за първи път крос-културно проучване и сравнителен анализ на обучението по социална работа в България и Румъния. Изведени, проучени и анализирани са „основните мотиви за избор на университет и избор на специалност“ и „факторите, които влияят върху готовността за работа в социалната сфера“, както и „удовлетвореността на студентите от обучението в двете страни“. Представени са значими за теорията и практиката „предизвикателства пред обучението по социална работа“, които могат да послужат от една страна като база за „подобряване разбирането за контекстуалния характер на обучението по социална работа“, а от друга до „идентифициране и справяне с локалните и глобалните предизвикателства“ пред него.

Приемам изведените от докторанта приноси, както следва:

- 1. Реализирано е първото по рода си сравнително проучване на обучението по социална работа в България и Румъния с комплексен характер, обединяващо теоретични и емпирични данни. Резултатите ще допринесат не само за подобряване на обучението по социална работа, но и за обогатяване на глобалното разбиране на социалната работа*
- 2. Проучени са основните мотиви за избор на университет и избор на специалност при студенти от България и Румъния.*
- 3. Установени са предпочитанията и удовлетвореността на студентите по социална работа в България и Румъния.*
- 4. Изведени са факторите, които влияят върху готовността за работа в социалната сфера.*
- 5. Очертани са важни предизвикателства пред обучението по социална работа.*
- 6. Резултатите от проучването дават насоки за бъдещи проучвания по отношение спецификата на обучението по социална работа, кариерната реализация и подобряване взаимодействието между участниците в образователния процес и потребителите в крос-културен контекст.*

Критични бележки

Представеният дисертационен труд, разкрива теоретични познания и практико-приложни умения на Весела Иванова да систематизира научна литература; организира и провежда емпирично изследване; анализира получени резултати; да обобщава и прецизира изводи и не на последно място да извежда приноси моменти.

Получените резултати публикувани в книга или монографичен труд ще обогатят и допринесат за повишаване на качеството на обучение по социална работа.

Представените препоръки в рецензията от вътрешната защита в значителна степен са зачетени.

Заклучение

Дисертационният труд на тема „Крос-културно сравнение на обучението по социална работа в България и Румъния”, отговаря на изискванията за образователна и научна степен „Доктор”. Достойнствата на първото по рода крос-културно проучване в

областта на образоването по социална работа са впечатляващи и са базова основа за надграждане на по нататъшни проучвания и предпоставка за положителна оценка и присъждане на ОНС „Доктор“.

Изложеното до тук дава основание с убеденост на предлага на членовете на научното жури да присъдят на Весела Стойчева Иванова образователна и научна степен „Доктор“ по докторска програма „Организация и управление на социалните дейности“ в ПН 3.4. Социални дейности.

23.03.2023 г.
Благоевград

Рецензент:
доц. д-р Виктория Сотирова